

Motion till Umeå kommunfullmäktige

Återinför LOV inom hemtjänsten

Den 29 september 2025 beslutade kommunfullmäktige, där Socialdemokraterna och Vänsterpartiet tillsammans hade majoritet med ett mandats övervikt, att ta bort lagen om valfrihetssystem (LOV) i Umeå för hemtjänst och ersätta den med lagen om offentlig upphandling (LOU). Övriga sju partier ville behålla LOV.

Valfriheten inom hemtjänsten (LOV) har funnits i Umeå sedan 2010 och har uppskattats av både brukare och personal. Faktum är att Umeå kommun hade gått före övriga delar av landet och redan år 2005 – efter en motion från KD - på försök infört valfrihet inom hemtjänsten i ett system som kallades ”Eget val”. Detta försök var framgångsrikt och permanentades år 2007.

Kundnöjdheten för både den kommunala hemtjänsten och de externa utförarna har varit hög och låg totalt på 87 procent år 2024. De privata utförarna hade då fått förtroende från mer än hälften av brukarna att bedriva hemtjänst.

Att kommunen bytt upphandlingsmodell gör att Umeåborna framöver inte får samma möjlighet att bestämma vem som ger dem omsorg i hemmet. Kommunen tillförsäkras omkring 55 procent av hemtjänstvolymen, medan tre privata företag får 15 procent vardera. Detta uppdelat på tre geografiska ytor.

Det innebär också att många uppskattade lokala hemtjänstutförare inte längre kan bedriva verksamhet i Umeå. Att inte längre kunna ha den hemtjänstutförare som man har trivts med skapar en osäkerhet och otrygghet hos både hemtjänsttagare och anhöriga.

Ett argument för att ersätta LOV med LOU har varit att kunna ställa högre krav på utförarna, men det fanns inget som hindrade kommunen från att ställa sådana krav inom ramen för LOV-systemet. I stället för att förbättra ett system som fungerade och var uppskattat av Umeåborna, så valde man att radera det helt och hållet. Konkurrens och valfrihet inom hemtjänsten kan bidra till högre kvalitet, bättre service och effektivare användning av varje skattekrona.

LOU-upphandlingen genomfördes under våren 2026 och i juni fattade kommunens nämnder det första tilldelningsbeslutet. Tre ansökningar om överprövning av tilldelningsbeslutet avseende Umeå kommuns upphandling av hemtjänst enligt LOU lämnades därefter in till förvaltningsrätten, vilket har förskjutit tidplanen.

Förvaltningsrätten meddelade dom i ärendena i oktober. Två av ansökningarna om överprövning avsågs, medan förvaltningsrätten i det tredje målet beslutade att upphandlingen inte får avslutas innan rättelse har gjorts genom en ny utvärdering i enlighet med upphandlingsdokumenten. Två domar har även överklagats till kammarrätten. Övergången från LOV till LOU i Umeås hemtjänst är därmed fortsatt försenad i avvaktan på att den rättsliga processen avslutas och en ny utvärdering genomförs i enlighet med gällande beslut.

Valfrihet handlar om mer än bara praktiska val - det handlar om trygghet, självbestämmande och värdighet i vardagen. Det är inte politiker som ska bestämma över människors liv. Det ska du själv få göra.

Med anledning av ovanstående yrkar vi att kommunfullmäktige beslutar
att snarast återinföra LOV inom hemtjänsten i Umeå kommun

Umeå 2026-10-15

Anders Ågren (M)

Mattias Larsson (C)

Hanna Lundin Jernberg (L)

Anders Sellström (KD)